

Storhandel.

Modellstudie af Ernst Ahlgren.

Regnet plaskade ned i strömvis, lugnt och ymnigt, letade sig in i långa ränder nedåt fönsterrutorna och gjorde dem så tjocka af bara vatten, att man knappt kunde uppfånga en skymt af gatan derute.

Men dess vänligare föreföll det lilla rummet med sina hemväfda mattor, med sina bokhyllor och fack rundt kring väggarne, samt slutligen med sitt skrif-

bord, der hvarje småsak låg på sin vanliga gamla plats, med ett utseende så godmodigt bekant, som

hade det varit idel små tomtar, färdiga att stå till tjänst.

Vid bordet satt ett äldre fruntimmer och skref, lugnt och jemnt, utan en raspning eller ett ljud.

I ena hörnet af den skröpliga soffan hade en ung flicka krupit ihop, med djupsinnigt intresse hängande näsan öfver en bok.

I dag var det så fult väder, i dag skulle det säkert icke komma några bokhandelskunder. Det var således att helt och hållet hängifva sig åt sin sjelfvalda sysselsättning. Och så kom det i stämningen något af detta egoistiska välbefinnande, som njuter dess mer af värmen och lugnet, därför att andra måste sträfva derute i vind och regn.

Då afbröts tystnaden af steg i förstugan, — detta sandkornens knastrande, som tyder på träskor.

Jo vackert fick man vara i fred!

Det dröjde några ögonblick innan dörren gick upp. Den unga flickan fortfor med sin läsning, men det äldre fruntimret lyfte hufvudet och ett par uppmärksamma ögon väntade på de inträdande. Hvad kunde det vara för folk? En lång försummelse manne? Kanske en fästman, som ville köpa psalmbok åt fästmö sin, och en half timme förgäfves kunde pruta för att få några öres afslag på de fyra kronorna, eller för att förmå henne att sälja boken tio öre billigare än den stod henne sjelf i?

Nej.

Till och med för hennes vanda blick var det omöjligt att afgöra om karlen var en tiggare eller en kund.

Lång var han och mager, tarflig och osnygg, men trasig var han ej, och icke värre än mången välbergad karl kan vara, hvad det beträffar. Men det var icke en vanlig bondfysionomi med sin trygga dåsigheit, icke denna min, som tycks säga att den inträdande tror sig ega större rätt än den hemmavarande. Nej, det var

en viss tvetydig civilisation, — den, som gör att stadsproletären skulle bli förnärad af att kallas för bonde.

En »strykare» var han, men ville han sälja eller tiggas? Det var frågan. Bokhandelns egarinna fann ett nöje i att söka gissa sig till det innan han talade. Hon brukade kunna se på sitt folk hvad det skulle bli fråga om. Här fans tid tillräckligt.

Preludierna upptogo honom så helt och hållet, att han icke tycktes lägga märke till att det fans någon i rummet. Han hade hvarken tid att se sig om eller helsa, så upptagen var han.

Ansigtet var smalt, näsan lång och bugtig, kroppen lika så. Man kunde säga att det fans »stil» på karlen. Yllehalsduken var surrad kring den långa halsen, försvann under västen och slöt sig tätt åt som en militärkrage.

En käpp bar han öfver axeln, och på den käppen hängde ett blårutigt knyete, stort och knöligt. Käppen stretade på sitt håll och knytet bredde sig på sitt. Det skulle icke så liten konst till att klarera sig i den trånga passagen mellan kakelugnen och bokhyllan, ty käppen skrapade omkring, och knytet törnade emot. Men mannens lugn var orubbligt och hans allvar icke mindre.

Den unga flickan såg flyktigt upp, gjorde en försmädlig liten min och läste sedan vidare, som om ingen funnits i rummet mer nu än förut. Frun dopade åter pennan och började skrifva, ty detta kunde vara länge ännu, och hvad den människan kunde vilja var det rakt omöjligt att gissa. Händelserna måste utveckla sig sjelfva.

När hon åter såg upp, hade karlen fått käppen från axeln och fångade nu sitt knyete som om det varit en från trädet nedplockad frukt. Han stälde det varligt på golvet mellan kakelugnen och soffan.

Först då han böjde sig ned såg hon att han icke

längre var ensam. Följeslagaren hade kommit in så tyst att hon icke märkt honom.

Träskorna hade han satt utanför dörren och stod der nu på sina grågula strumpsockar, orörlig som en bildstod och synbarligen genomträngd af stundens vigt. Det var tydligt att han icke sjelf hade något ärende, utan endast var med som sällskap eller vittne. Det är omöjligt att tänka sig någonting mera urblekt och färglöst än denne lille gubbe. Hår och skägg var lurfvigt grått, ansigtet smutsgult, och kläderna hade färg som en gammal säck. Ögonen kunde man icke se, ty han höll dem fästade på golvet, som den der i djupa tankar glömmer hvad han ser på. Den enda bestämda färg som fans att se på hela människan var den breda snusranden mellan näsa och mun, ty den var mörkbrun.

Der stod han på sina breda ullsockar, utan att röra sig och med mössan tryckt emot bröstet, — högtidlig som en egyptisk mumie, komisk som sjelfva bondhumorn och andäktig som skulle han bevittna någon helig handling.

Hvad kunde de vilja, dessa två? Hvad i Herrans namn kunde de vilja!

Hela situationen hade blifvit till den grad skrattretande, att det icke fans någon annan råd än att tiga och hålla sig stilla.

»Mina goa herrskaper», började den länge, tog hatten i hand och gjorde en bugning, en långsam gnölande bugning, innan det kom något ord. Nu var det ju klart att han ville tiggas! Man tänkte redan på en femöring ur kassan; det vore väl enda medlet att bli af med honom.

»Jag skulle be att få köpa två kuverter», tillade han emellertid.

Tant de bruit pour une omelette! De båda fruntimren höllo på att brista i skratt. Detta var

således hela den storartade affären! Flickan reste sig för att taga fram det begärda. Frun satt stilla på sin plats och betraktade kunderna. Det var tydligt att de hade druckit; icke så att de måste ragla, men så att de framstälde den karrikatyr af sitt eget skaplynne, som på fackspråket kallas ölsinne. Detta tycktes vara goda ölsinnen; det var någonting groteskt, men ingenting skrämmande.

Den länge tog ett steg framåt, försiktigt, för att ej blöta ned golvet. Det fans en viss fredlig humor i hans små gråa ögon. Han var nyktrare än den lille gubben.

»Nu ville jag be fröken om en sak», sade han med stor omständlighet, »och det är att det ena kuvertet blir så stort, att man just kan stoppa det andra inuti. Kan det gå för sig?»

»Ja bevars.»

»Tackar.»

Han följde med ögonen hennes rörelser, medan hon stod vid bordet och provade kuverterna.

»Jag skall säga fröken, att jag har en fästemo», yttrade han i vördnadsfull, belevad ton.

»Såå, har han det», svarade flickan och såg på honom en smula skrattlystet. Hon tyckte på *sitt* sätt att han för länge sedan passerat åldern för dylika dårskaper. Han kunde väl vara närmare en femtio år.

»Ja», fortsatte han med en stolthet, som ville synas anspråkslös, »jag brukar skicka kuvert till henne och skrifva min adress på, så är det lättare för henne när hon skall skrifva till mig. Fruntimmer ha ju ändå svårt att reda sig med sådana saker; man får hjälpa dem en smula.»

»Javisst.»

»Ja — se *annars* behöfde jag det visst inte, för hon är rikare än jag.»

»Det var ju roligt.»

»Ja, hon står sig verkligen godt, ska' jag säga, så för den skull behöfver jag inté göra det, men — det är liksom en smula — hm — *uppmärksamhet*, ser fröken.»

»Naturligtvis.»

»För jag skall säga att jag är *resande*, — jag är ute på luffen. Om jag inte gjorde så här, så kunde hon inte veta hvar hon hade mig. Och då skulle hon bli lessen, kan fröken tro.»

»Det tror jag nog.» — Det ryckte betänkligt kring Fannys mun, men hon höll sig tappert.

»Hon tycker inte om när jag är så länge borta. Sist hade jag varit två dar öfver en vecka, och jag fick *så* mycken skam, när jag kom igen, kan fröken tro.»

»Åh?»

»Ja, inte gräl eller så — förstås — utan bara så der i all beskedlighet, bara därför att hon är så *glad* vid mig. Och då får man ju tåla en del. Med fruntimmer får man inte räkna så noga.»

Mumien nere vid dörren mumlade något, men ingen kunde höra hvad han sade och han stod fullkomligt liflös.

»Fröken kan tro det käns godt att veta att der är någon som håller så mycket af en.»

»Tror väl det!»

Hon räckte honom paketet, och han begynte fumla i sina fickor, — plockade upp hvarjehanda derur, som segelgarnsändar, några spik, en näfverdosa, cigarrstumpar, en half hästsko och åtskilligt annat. Slutligen fick han rätt på en del slantar och lät så det andra falla ned i fickorna igen.

»Ack, nu glömde jag ändå en sak!» — Han torkade behändigt sina af regnet våta nypor mot byxbenet, for så med handen i bröstfickan och drog försigtigt fram ett litet väl inlindadt paket. — »Här har jag två kuverter till, det ena inuti det andra. Skulle

fröken vilja vara så innerligt god att lägga dem hos de andra två, så har jag lättare att hålla reda på dem.»

Hon tog upp paketerna och gjorde som han bad. Han stod och tittade på, med en illmarig liten ryckning i ögonvrån.

»Jag skall säga fröken att jag har *en fästmö till.*»

»Åh!» — Nu höll hon på att storskratta.

»Hm — joo. Och så vore det allt bäst, om jag finge fyra frimärken med.»

Han räknade upp pengarne på bordet och hon gick efter frimärkena. Under tiden gick han bort i kakelugnsvrån och började ställa med sitt knyte.

Då hon åter kom fram till bordet, reste han sig och höll knytet i handen.

»Och så får jag be fröken om en ting till. Vill hon vara så god och sätta frimärkena på brefven», sade han ytterst höfligt, »det är nästan skam te' å begära, men jag kan inte sjelf, för — ja' har snus i mun'».

Hon kastade hans pengar i kassan för att få tillfälle att vända sig om, så kom hon igen och klistrade fast frimärkena. Om han inte snart ville gå, skulle hon förgås af skratt.

»Men när han nu på det sättet går och har en fästmö, som den andra inte skall veta om, så kan det ju hända att hon i sin tur har en extra fästman, som *han* inte vet af.»

Den länge tvärstannade med knytet och käppen halfvägs lyfta mot axeln. Han såg på henne, slagen af det nya i denna tanke. Så gled det ett knipslugt och medgifvande leende öfver hans pergamentbruna ansigte.

»Ja, *det* kan man aldrig veta», svarade han med oförställd beundran för det sinnrika i hennes anmärkning, »det kan man aldrig veta», -- han sänkte rösten, lade hufvudet på sned och log, — »för se fruntimmer di ä så *rasande* immariga.»

Med en beslutsam knyck slängde han kappen och knytet öfver axeln.

Gubben vid dörren murrade något, utan att förändra en min, men icke heller nu kunde någon höra hvad han sade. Han hade synbarligen ett horn i sidan till kvinnokönet i allmänhet. Hvem vet — kanske gick han och bar på en besviken kärlek. Hvarför skulle icke sådan der en snusig gammal fattighusbubbe få hålla sig med en smula romantik!

Fanny kastade sig på soffan och höll händerna för munnen.

Och så gingo kunderna.

»Men han glömmar ju brefven!» ropade hon just som de stängde dörren.

Den länge kom in igen. Han skakade på hufvudet, när han såg sitt paket ligga på bordet.

Så såg han på flickan, — tacksamt, slugt, humoristiskt. Och så skakade han på hufvudet igen, tog paketet och stoppade det i fickan.

»Fröken», sade han och vände sig om med handen på låset, »lilla *granna* fröken — skulle jag säga, — gift sej aldrig mä nå'n som sypper, för det försummar måtro mycket. Det har det gjort för mig.»

Och så gick han.

